

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Zuzany Bystrické a soudců
Lubomíra Majerčíka a Mariana Kokeše ve věci

žalobkyně: A. A.
zastoupena zmocněncem J. B.
bytem X

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky
sídlem Nad štolou 936/3, Praha

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu,

takto:

- I. Zásah žalovaného spočívající v tom, že dne 12. 4. 2024 žalobkyni vrátil žádost o dočasnou ochranu jako nepřijatelnou, **byl nezákonný**.
- II. Žalovaný **je povinen** ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku **obnovit** stav před vrácením žádosti žalobkyně o dočasnou ochranu.
- III. Žalovaný **je povinen** nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 600 Kč k rukám zástupce žalobkyně ve lhůtě 30 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhá vydání rozsudku, kterým by soud konstatoval, že zásah žalovaného spočívající v tom, že dne 12. 4. 2024 žalobkyni vrátil žádost o dočasnou ochranu jako nepřijatelnou, byl nezákonný. Zároveň požaduje, aby soud zakázal žalovanému pokračovat v porušování práv žalobkyně a přikázal mu, aby obnovil stav před

vrácením žádosti o dočasnou ochranu. Žalobkyně primárně dovozuje nárok na dočasnou ochranu z důvodu sloučení rodiny s manželem.

II. Skutkové okolnosti a rozhodnutí správních orgánů

2. Žalobkyně je občankou Ukrajiny. Po vypuknutí války na Ukrajině vycestovala do Rumunska, kde jí byla dne 3. 10. 2022 udělena dočasná ochrana. V květnu 2023 se žalobkyně seznámila s V. V. A., kterému byla dne 15. 8. 2022 Českou republikou udělena dočasná ochrana. Dne 22. 12. 2023 spolu uzavřeli v České republice sňatek. Od té doby spolu žijí v České republice.
3. Žalovaný nejdříve nevyhověl žalobčině žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území. Dne 12. 4. 2024 podala žalobkyně na předepsaném formuláři spolu s přílohami žádost o udělení dočasné ochrany na území České republiky za účelem sloučení rodiny.
4. Přímo na místě byla tato žádost obratem prohlášena za nepřijatelnou rozhodnutím žalovaného č. j. OAM-0345415/DO-2024. Dle žalovaného nebylo prokázáno, že žalobkyně je osobou podle § 3 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace (dále „lex Ukrajina“).

III. Argumentace žalobkyně

5. Při odmítání žádosti postupoval správní orgán podle § 5 odst. 1 lex Ukrajina formalisticky, ve zjevném rozporu se skutečným stavem věci. Nevěnoval pozornost předloženým důkazům, nezkoumal otázku sloučení rodiny a zájmy dítěte, které jsou předním hlediskem aplikovatelným v postupech k osobám mladším 18 let. Nezákonnost a neústavnost zásahu žalovaného spočívá i v tom, že případ žalobkyně nepoměřil normami komunitárního práva. Vnitrostátní orgány mohou stanovit příznivější podmínky pro osoby požívající dočasně ochrany, avšak odchylky národních norem v neprospěch těchto osob přípustné nejsou.
6. Žalobkyně předně namítá, že jí svědčí právo na opravný prostředek, ačkoliv žalovaný postupoval podle § 5 odst. 2 lex Ukrajina, který vylučuje soudní přezkum. O opravném prostředku nebyla poučena. Žalobkyně v této souvislosti odkazuje jednak na čl. 29 směrnice č. 2001/55/ES o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (dále „směrnice o dočasné ochraně“), který ji opravňuje podat opravný prostředek jako osobě vyloučené členským státem z poskytnutí dočasné ochrany nebo zajištění sloučení rodiny. Dále poukazuje na § 17 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců (dále „zákon o dočasné ochraně cizinců“), který umožňuje přezkum rozhodnutí ve věci dočasné ochrany. Lex Ukrajina podle ní staví národní právní úpravu do zjevného rozporu se směrnicí o dočasné ochraně. Zároveň se žadatelé o dočasnou ochranu v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině dostávají do horšího, diskriminačního a neproporcionálního postavení oproti jiným žadatelům o dočasnou ochranu podle zákona o dočasné ochraně cizinců. Příslušná úprava v lex Ukrajina se tak dostává do rozporu s čl. 1 odst. 2 Ústavy ČR.
7. Dále žalobkyně uvádí, že v přílohách žádosti o dočasnou ochranu podrobně specifikovala důvody pro sloučení rodiny. Protože žalovaný postupoval podle § 5 odst. 1 lex Ukrajina a ne podle § 53 odst. 1 zákona o dočasné ochraně cizinců, posoudil její žádost věcně nesprávně (nezákonně). Lex Ukrajina vůbec problematiku sloučení rodiny neupravuje, proto by měly

správní soudy mít pravomoc korigovat excesy správních orgánů. Důraz na slučování rodiny klade též Sdělení Komise 2022/C 126 I/01 (dále „operační pokyny Komise“), které současně prohlašuje některá ustanovení směrnice o dočasné ochraně (včetně čl. 15 ke slučování rodinných příslušníků) za relevantní v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině. Žalovaný nepoměřil případ žalobkyně čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práva a základních osob, zakotvujícím právo na respektování soukromého a rodinného života.

8. Žalobkyně taktéž dovozuje nárokovost dočasné ochrany v kontextu unijního práva. Z čl. 5 odst. 3 směrnice o dočasné ochraně vyplývá povinnost členského státu poskytnout dočasnou ochranu při splnění daných předpokladů. K tomuto pojetí se přiklonilo i Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (dále „rozhodnutí Rady“). Jakékoli omezení práva na dočasnou ochranu ze strany členského státu by bylo překážkou nebo dodatečnou podmínkou, která není v rozhodnutí Rady ani ve směrnici o dočasné ochraně předpokládána. Z tohoto pohledu je sporný § 4 odst. 1 lex Ukrajina, který ve věci dočasné ochrany vylučuje značnou část zákona o dočasné ochraně cizinců. Tím stanoví nepřípustné překážky a dodatečné podmínky nároku na status dočasné ochrany. Překážka bránící soudnímu přezkumu některých správních rozhodnutí podle lex Ukrajina je protiústavní.

IV. Argumentace žalovaného

9. Žalovaný úvodem upřesňuje, že důvod nepřijatelnosti žádosti žalobkyně dle čl. 3 lex Ukrajina byl příslušným pracovníkem vyznačený omylem. Žádost je nepřijatelná z důvodu § 5 odst. 1 písm. d) lex Ukrajina, protože je žalobkyně držitelkou dočasné ochrany v Rumunsku. To odpovídá obsahu spisu. Na zadní straně tiskopisu o dočasné ochraně je stísněný prostor, proto může k takovému omylu snadno dojít, pokud vyplňování jednotlivých rubrik není věnována zvýšená pozornost. Sama žalobkyně do tiskopisu žádosti uvedla, že žádala v jiném členském státě o dočasnou ochranu. Navíc žalovaný zjistil z „Temporary Protection Platform“, že stále požívá dočasné ochrany v Rumunsku.
10. Co se týče práva na opravný prostředek, žalovaný odmítá argument odkazující na čl. 29 směrnice o dočasné ochraně či § 17 zákona o dočasné ochraně cizinců. Tato ustanovení míří na jiné právní důvody. Současně ale žalovaný uznává, že žaloba na ochranu proti nezákonnému zásahu podle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), nejspíš skutečně přípustná je, a to s ohledem na judikaturu správních soudů k nepřípustnosti žádosti o udělení dlouhodobého víza.
11. K věcným argumentům žalobkyně uvádí žalovaný, že konstatováním nepřijatelnosti její další žádosti o dočasnou ochranu Česká republika tuto osobu z poskytnutí dočasné ochrany nevylučuje, neboť jí už dočasná ochrana poskytnuta byla, byť jiným členským státem. Toto právo žadatelce Česká republika neodnímá, ani jí ho nijak neupírá. Dočasnou ochranu nelze požívat ve více státech, o tom svědčí zejména čl. 15 odst. 6 a čl. 26 odst. 4 směrnice o dočasné ochraně. Z toho logickým výkladem plyne, že dva členské státy nemohou udělit dočasnou ochranu najednou nebo po sobě. Zmíněná směrnice řadu otázek spojených s žádostí o udělení dočasné ochrany neřeší, nutně je tak ponechává na vnitrostátní úpravě.
12. V této argumentační linii žalovaný pokračuje i k nárokovosti dočasné ochrany. Vysvětluje, že implementací směrnice má být především dosaženo cíle, pro nějž byla přijata. Z tohoto pohledu je podstatný teleologický výklad směrnice. Proto je nutno vyjít i z preambule jako

zásadního vodítka, konkrétně bodů 8 a 9. Ty zdůrazňují zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí na přijímání těchto osob a snahu o předcházení druhotnému pohybu osob. Cílem směrnice tedy není, aby žadatelé žádali o dočasnou ochranu nebo ji požívali ve více členských státech, a tím zbytečně či účelově vyčerpávali kapacity a zdroje členských států. Ustanovení § 5 odst. 1 písm. d) lex Ukrajina proto zaplňuje mezery ve stručné a minimalistické úpravě směrnice o dočasné ochraně. K tomu žalovaný dodává, že je nutné uplatnit i zásadu zákazu zneužití práva. Opakovaným podáváním žádostí o dočasnou ochranu ke zneužívání práva dochází, jemuž má právě institut nepřijatelnosti bránit. Cizinci mají podle rozhodnutí Rady právo vybrat si členský stát, v němž o udělení dočasné ochrany požádají, to však neznamená, že by měli možnost si mezi členskými státy přebírat a postupně žádat o udělení dočasné ochrany v několika z nich, než si vyberou ten, který jim bude vyhovovat nejlépe. Tento princip potvrzuje i výklad podaný Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 12. 10. 2022, č. j. 2 Azs 178/2022-46. Se samotným podáním žádosti o dočasnou ochranu, natož s jejím vydáním, jsou spojeny jisté výhody, proto má žalovaný za to, že opakovaným podáním žádosti v různých členských státech cizinci zneužívají svého práva na podání a zatěžují tím přijímací kapacity jednotlivých států. Jakmile cizinec dočasnou ochranu v jednom státě získá, má možnost na území daného státu setrvat. Tím je účel dočasné ochrany splněn. Žalobkyně je držitelkou dočasné ochrany v Rumunsku už více než rok, těžko na ni lze nazírat jako na osobu, která do České republiky prchla před nebezpečím, jež na ni potenciálně číhá v zemi původu. Vzhledem k vyčerpání kapacity ČR a absenci centrálního distribučního mechanismu předvídaného směrnicí o dočasné ochraně je vláda oprávněna ve smyslu čl. 25 odst. 1 této směrnice v duchu solidarity reagovat.

13. Závěrem žalovaný dodává, že institut nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu nijak nebrání sloučení rodiny. Ustanovení § 51 zákona o dočasné ochraně cizinců upravuje pravidla pro udělení dočasné ochrany za účelem sloučení rodin a použije se samostatně. Tedy i kdyby byla žádost o udělení dočasné ochrany nepřijatelná. To platí za předpokladu, že žadatel dostatečně a zřetelně vymezí, že žádá o dočasnou ochranu z titulu sloučení rodiny. Tyto důvody však ze žádosti žalobkyně nevyplývají. Není v ní uvedeno, že žádá o sloučení rodiny s panem V. V. A., k žádostem není doložen doklad prokazující rodinnou vazbu k ní či doklad o společném soužití před započatím války. Společné soužití započalo až v roce 2023, tedy rok po vypuknutí válečného konfliktu.

V. Hodnocení věci soudem

14. Soud posoudil žalobní argumentaci a dospěl k závěru, že žaloba **je důvodná**.
15. Soud rozhodoval v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci tento postup akceptovali.

V. 1 Právní rámec

16. Ustanovení § 3 lex Ukrajina stanoví:

(1) Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky uděluje dočasnou ochranu cizincům, na které se povinně vztahuje rozhodnutí Rady.

(2) Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky dále uděluje dočasnou ochranu cizinci, který doloží, že

a) byl ke dni 24. února 2022 držitelem platného povolení k trvalému pobytu na území Ukrajiny
a

b) jeho vycestování do státu, jehož je státním občanem, nebo části jeho území, anebo v případě osoby bez státního občanství do státu nebo části jeho území jeho posledního trvalého bydliště před vstupem na území Ukrajiny, není možné z důvodu hrozby skutečného nebezpečí podle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců na území České republiky.

17. Ustanovení § 5 odst. 1 lex Ukrajina stanoví:

Žádost o udělení dočasné ochrany je nepřijatelná, jestliže

- a) není podána osobně,*
- b) je podána cizincem, který není uveden v § 3,*
- c) je podána cizincem, který o dočasnou nebo mezinárodní ochranu požádal v jiném členském státě Evropské unie,*
- d) je podána cizincem, kterému byla udělena dočasná nebo mezinárodní ochrana v jiném členském státě Evropské unie, ...*

18. Podle čl. 28 odst. 1 směrnice o dočasné ochraně členské státy mohou vyloučit osobu z poskytnutí dočasné ochrany, pokud

(a) existují závažné důvody se domnívat, že

- i) tato osoba spáchala zločin proti míru, válečný zločin nebo zločin proti lidskosti, jak je definují mezinárodní dokumenty vypracované za účelem přijetí předpisů týkajících se těchto zločinů*
- ii) tato osoba spáchala vážný nepolitický zločin mimo území hostitelského členského státu předtím, než ji tento stát přijal na své území jako osobu požívající dočasné ochrany;*
- iii) tato osoba je vinna činy proti cílům a zásadám Spojených národů; anebo*

(b) existuje důvodné podezření, že by tato osoba mohla ohrozit bezpečnost hostitelského členského státu nebo že vzhledem ke skutečnosti, že byla na základě pravomocného rozsudku odsouzena za mimořádně závažný trestný čin, představuje nebezpečí pro společnost hostitelského členského státu.

19. Článek 15 směrnice o dočasné ochraně stanoví k sloučení rodiny:

1. Pro účely tohoto článku se v případě, že rodiny existovaly již v zemi původu a byly rozděleny z důvodů souvisejících s hromadným přílivem, rodinnými příslušníky rozumějí tyto osoby:

a) manžel nebo manželka osoby usilující o sloučení rodiny nebo její druh nebo družka, se kterým žije v trvalém vztahu v případě, že platné právní předpisy nebo praxe členského státu přistupují k nesezdaným párům obdobně jako k párům sezdaným v rámci jeho právních předpisů o cizincích; nezletilé svobodné děti osoby usilující o sloučení rodiny nebo nezletilé svobodné děti jejího manžela nebo manželky bez ohledu na to, zda se jedná o manželské, nemanželské či osvojené děti;

20. Ustanovení § 51 zákona o dočasné ochraně cizinců stanoví k sloučení rodiny:

(1) Rodinnému příslušníku cizince požívajícího dočasné ochrany podle tohoto zákona se udělí oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany na základě jím podané žádosti.

(2) Rodinným příslušníkem cizince požívajícího dočasné ochrany se pro účely sloučení rodiny a poskytování finančního příspěvku rozumí

a) manžel nebo partner za předpokladu trvání manželství nebo partnerství v době, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující poskytnutí dočasné ochrany,

b) *svobodné dítě mladší 18 let, ...*

V. 2 Právní posouzení

21. Argumentace účastníků se do jisté míry mívá. Žalobkyně od začátku uvádí, že jejím úmyslem bylo žádat o udělení dočasné ochrany za účelem sloučení rodiny. Žalovaná však odmítla její žádost pro nepřijatelnost, neboť nebylo prokázáno, že by byla osobou podle § 3 lex Ukrajina. Těžiště své argumentace obrací k otázce již existující dočasné ochrany žalobkyně v jiné členské zemi EU. Nejdříve proto soud vymezí průnik skutkových a právních otázek mezi účastníky řízení.
22. Není mezi nimi sporu o tom, že žalovaný pochybil, když ve formuláři Žádost o poskytnutí dočasné ochrany, podaném a posouzeném dne 12. 4. 2024, č. j. OAM-0345415/DO-2024, vyznačil jako důvod nepřijatelnosti žádosti, že žalobkyně neprokázala, že je osobou podle § 3 lex Ukrajina. Žalovaný připouští, že reálným důvodem pro nepřijatelnost žádosti je skutečnost, že žalobkyně je držitelkou dočasné ochrany v Rumunsku, čímž na ni dopadá § 5 odst. 1 písm. d) lex Ukrajina. Tomu má odpovídat i obsah spisu a částečně i žalobní argumentace žalobkyně, jež do formuláře uvedla, že získala dočasnou ochranu v Rumunsku v roce 2022.
23. Mezi účastníky také není sporu o tom, že žaloba je přípustná. Zdejší soud je shodného názoru. Žalobkyně spatřuje nezákonný zásah v tom, že její žádost o udělení dočasné ochrany žalovaný posoudil jako nepřijatelnou. Tím nepochybně zasáhl přímo do jejích individuálních práv. Přitom nejde o rozhodnutí, ale o faktický úkon bez formalizovaného procesu, spojený s vyznačením důvodu nepřijatelnosti přímo v žádosti.

V. 2 A Dočasná ochrana – soudní přezkum a nepřijatelnost

24. S otázkou přípustnosti žaloby souvisí zákonná výluka ze soudního přezkumu. Při vrácení žádosti postupoval žalovaný podle § 5 lex Ukrajina, přičemž druhý odstavec tohoto ustanovení vylučuje soudní přezkum vrácení žádosti pro nepřijatelnost. I žalovaný však ve svém vyjádření připouští, že se proti jeho postupu lze bránit formou tzv. zásahové žaloby. Stručně řečeno je uvedena výjimka ze soudního přezkumu v rozporu s unijním právem, proto ji soud nemůže aplikovat. Článek 47 Listiny základní práv Evropské unie garantuje každému, jehož práva a svobody jsou zaručeny právem EU, právo na účinný prostředek nápravy před soudem. Listina základních práv Evropské unie je lidskoprávním katalogem, a soudní moc má proto povinnost interpretovat a aplikovat vnitrostátní právo eurokonformním způsobem. Nečiní-li tak, dopouští se porušení práva na spravedlivý proces garantovaného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (nálezn Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1854/20 ze dne 18. 10. 2021).
25. Dále je nutné předeslat, že senáty krajského soudu už ve skutkově a právně obdobných věcech rozhodovaly. Vztahem vnitrostátního práva a směrnice o dočasné ochraně se zabýval zdejší soud v rozsudku ze dne 31. 8. 2023, č. j. 41 Az 28/2023-42, byť na půdorysu kauzy odnětí dočasné ochrany a v režimu žaloby proti rozhodnutí. Kladl si otázku, zda lze důvody pro neudělení dočasné ochrany rozšiřovat nad rámec směrnice o dočasné ochraně. Dospěl k závěru, že to možné není. Výčet důvodů uvedených v čl. 28 směrnice o dočasné ochraně je totiž taxativní. Vyrovnal se argumentačně též s odlišnými názory vyslovenými Krajským soudem v Českých Budějovicích a (v jednom případě i) Nejvyšším správním soudem (body 26-45 citovaného rozsudku).

26. V rozsudcích ze dne 21. 12. 2023, č. j. 30 A 70/2023-40, a ze dne 14. 3. 2024, č. j. 62 A 14/2024-37, zdejší soud shodně shledal, že zásah žalovaného spočívající v tom, že žalobci a žalobkyni vrátil žádost o dočasnou ochranu jako nepřijatelnou, byl nezákonný. Ani v nynější věci nemá zdejší soud důvod se od tohoto svého názoru odchýlovat. V podrobnostech tedy poukazuje na odůvodnění právě citovaných rozsudků. Na tomto místě pouze ve stručnosti rekapituluje podstatu důvodů.
27. Závěr o rozporu české úpravy nepřijatelnosti žádosti o dočasnou ochranu v lex Ukrajina s unijním právem není ojedinělý (rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2023, č. j. 11 A 80/2022-79, a ze dne 31. 8. 2023, č. j. 6 A 77/2022- 52, nebo rozsudky Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 6. 2023, č. j. 55 A 12/2023-95, a ze dne 27. 6. 2023, č. j. 57 A 20/2023-66).
28. K obdobnému závěru o nepřípustném rozšiřování důvodů pro neudělení dočasné ochrany dospěl už dříve také Veřejný ochránce práv. Ombudsman se zabýval například případem Ukrajinky, která požádala v České republice o dočasnou ochranu, ačkoliv ji měla v Polsku: *„Směrnice o dočasné ochraně neumožňuje vyloučit osobu z dočasné ochrany z toho důvodu, že by jí byla dočasná ochrana udělena v jiném členském státě. Vyloučení nad rámec důvodů uvedených ve směrnici je nepřípustné“* (str. 11 zprávy o šetření ze dne 22. 2. 2023, sp. zn. 14372/2022/VOP/VVO, dostupné na <https://eso.ochrance.cz/>). Krajské soudy ve výše citovaných rozsudcích odkazují i na další nezávazné, ale inspirativní zdroje, zejména odkazovaný dokument Komise.
29. S výše popsanými závěry krajský soud souhlasí a má za to, že dopadají i na nynější věc. Žalovaný je s judikaturou krajských soudů a stanoviskem Veřejného ochránce práv nepochybně seznámen. Bylo by proto nadbytečné danou argumentaci v úplnosti opakovat.
30. Žalovaný je naproti tomu toho názoru, že směrnice o dočasné ochraně neupravuje souběžné žádosti o dočasnou ochranu v několika členských státech. Proto může český zákonodárce tuto mezeru zaplňovat a úprava v lex Ukrajina je toho výrazem. Takový zjednodušující výklad však není namístě. Žalovaný při svých úvahách opomíjí, že směrnice zapovídá, aby vnitrostátní úprava postavení cizince zhoršila.
31. Směrnice o dočasné ochraně zavádí minimální standardy pro poskytování dočasné ochrany (čl. 1 směrnice), přičemž z podstaty těchto norem vyplývá pravomoc členských států zavádět nebo udržovat příznivější opatření pro osoby požívající dočasnou ochranu (čl. 3 odst. 5 směrnice). Úprava ve směrnici o dočasné ochraně je projevem tzv. minimální harmonizace a úroveň ochrany v národních právních rádech může jít pouze „výše“, tedy ve prospěch cizince. Směrnice o dočasné ochraně upravuje v čl. 28 možnost vyloučit určitou osobu z poskytnutí dočasné ochrany z taxativních důvodů. Mezi nimi není možnost členského státu nepřijmout žádost o dočasnou ochranu z důvodu, že o ni žadatel požádal v jiném členském státě. Důvodem nepřijatelnosti žádosti žalobkyně proto nemohla být skutečnost, že jí dočasnou ochranu udělilo Rumunsko. Takový důvod nepřijatelnosti by byl v rozporu se směrnicí o dočasné ochraně.
32. Žalovaný dále argumentuje článkem 11 směrnice o dočasné ochraně (a souvisejícím rozhodnutím Nejvyššího správního soudu) a nutností ochrany před zneužíváním práva a tím, že žalobkyně není vysídlenou osobou, neboť má oprávnění k pobytu v Rumunsku.
33. Zdejšímu soudu je znám rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2022, č. j. 2 Azs 178/2022 – 46, který podporuje argumentaci žalovaného a v němž Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žadatelé o dočasnou ochranu si mohou vybrat stát, na který

se obrátí, nicméně poté jej už nemohou měnit (bod 24). Zdejší soud svůj nesouhlas s argumentací Nejvyššího správního soudu vyjádřil v již výše citovaných rozsudcích. Nejvyšší správní soud argumentuje zejména čl. 11 směrnice o dočasné ochraně, podle kterého *členský stát převezme zpět osobu požívající na jeho území dočasně ochrany, pokud se tato osoba v průběhu doby stanovené rozhodnutím Rady podle článku 5 bez povolení zdržuje na území jiného členského státu nebo se bez povolení snaží na toto území vstoupit*. Za prvé, členské státy se dohodly, že čl. 11 směrnice o dočasné ochraně nebudou na státní příslušníky Ukrajiny prchající před válkou aplikovat (bod 2 *právo na volný pohyb* operačních pokynů Komise). Za druhé, z článku 11 směrnice o dočasné ochraně Nejvyšší správní soud dovozuje, že dočasnou ochranu lze získat jen v jednom členském státě a nelze jej opustit a žádat o dočasnou ochranu v jiném státě. K tomu však Nejvyšší správní soud dospěl bez bližšího odůvodnění. Samozřejmě platí, že občan Ukrajiny by měl mít v jeden moment dočasnou ochranu pouze v jednom členském státě. Nicméně v praxi se to má projevit tím způsobem, že se dotčená osoba může přemístit do jiného členského státu a požádat o ochranu zde. Dočasná ochrana udělená v původním státě by tím měla zaniknout (shodně též rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 24. 10. 2023, č. j. 57 A 67/2023–39).

34. Žalovaný též poukazoval na zneužití práva, jež spatřuje v tom, že občané Ukrajiny žádají o ochranu v několika členských státech. Avšak zneužití práva nebylo důvodem pro vrácení žádosti, proto se argumentace žalovaného míjí s předmětem řízení. Zneužití práva není ani zákonným důvodem pro nepřijatelnost žádosti o dočasnou ochranu. Kvůli zneužití práva by žalovaný mohl zamítnout žádost o dočasnou ochranu, avšak teprve po provedení správního řízení, v němž by žádost věcně přezkoumal (rozsudky Krajského soudu v Plzni ze dne 6. 9. 2023, č. j. 77 A 30/2023–68, bod 82, nebo ze dne 12. 6. 2023, č. j. 55 A 12/2023–95, bod 89). Ze spisu ani z tvrzení účastníků navíc žádné indicie o zneužití práva na udělení dočasné ochrany ze strany žalobkyně nevplynuly.
35. Soud nepřisvědčil žalovanému ani v tom, že na žalobkyni nelze pohlížet jako na vysídlenou osobu, protože má dočasnou ochranu v Rumunsku. Podle čl. 2 písm. c) směrnice o dočasné ochraně se vysídlenými osobami rozumějí *„státní příslušníci třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti, které musely opustit zemi či oblast původu nebo byly evakuovány, zejména na výzvu mezinárodních organizací, a nemohou se s ohledem na stávající situaci v zemi vrátit za bezpečných a trvalých podmínek, a na které by se případně mohl vztahovat článek 1 oddíl A Ženevské úmluvy nebo jiné mezinárodní či vnitrostátní akty poskytující mezinárodní ochranu, zejména*
 - i) *osoby, které uprchly z oblastí ozbrojených konfliktů nebo endemického násilí;*
 - ii) *osoby, kterým vážně brozí systematické nebo obecné porušování lidských práv, či osoby, které se staly obětmi takového porušování lidských práv“.*
36. Definice vysídlené osoby je proto zcela nezávislá na tom, zda taková osoba má přiznánu dočasnou ochranu v nějakém členském státě, nebo ne. Stále se nemůže vrátit do země původu za bezpečných a trvalých podmínek. To určuje její status vysídlené osoby (srov. již citovaný rozsudek zdejšího soudu sp. zn. 41 Az 28/2023).
37. Zdejší soud si je vědom, že ohledně sporných otázek předložil Nejvyšší správní soud předběžnou otázku Soudnímu dvoru Evropské unie (předkládací usnesení ze dne 30. 11. 2023, č. j. 8 Azs 93/2023–37). Tuto skutečnost nicméně v nynější věci nevyhodnotil jako důvod pro přerušení řízení. Přerušení řízení v těchto případech není obligatorní, zdejší soud se přitom ztotožňuje s dosavadní převažující judikaturou správních soudů. Kromě toho

soud v nynější věci dle zákona rozhoduje přednostně dle § 56 odst. 3 s. ř. s. a nehodlá ponechat žalobkyni po dobu řízení o předběžné otázce, která může být poměrně dlouhá (průměrně 16 měsíců dle Výroční zprávy Soudního dvora Evropské unie za rok 2023, dostupné na <https://curia.europa.eu/>), v nejistotě.

38. Závěrem pro úplnost krajský soud dodává, že nevyhověl návrhu žalobkyně na postup podle čl. 95 odst. 2 Ústavy a § 64 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, na přerušení řízení a předložení věci Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení § 5 odst. 2 lex Ukrajina. V posuzované věci bylo namíste nejdříve využít přednostní aplikace unijního práva. Každý vnitrostátní soud má povinnost na základě vlastní pravomoci upustit od použití jakéhokoli vnitrostátního ustanovení odporujícího unijnímu právu, které má ve sporu, jenž mu byl předložen, přímý účinek, aniž musí nejprve žádat o jeho odstranění legislativní cestou nebo jakýmkoliv jiným ústavním postupem či na toto odstranění čekat (např. rozsudek Soudního dvora ze dne 25. března 2021, *BT proti Balgarské Narodné Bance*, C-501/18, bod 72).

V. 2 B Dočasná ochrana – sloučení rodiny

39. Byť žalobkyně brojí proti prohlášení její žádosti za nepřijatelnou, jejím primárním motivem bylo získání dočasné ochrany za účelem sloučení rodiny.
40. Otázce sloučení rodiny v kontextu dočasné ochrany se správní justice již také věnovala. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci dospěl k závěru, že vrácení žádosti jako nepřijatelné podle § 5 odst. 2 lex Ukrajina na případy nesplnění zákonných podmínek pro udělení oprávnění pobytu za účelem dočasné ochrany rodinnému příslušníku cizince, resp. osobě blízké nedopadá. Správní orgán je povinen posoudit a rozhodnout, zda cizinec a jeho družka spadají do okruhu osob podle § 51 zákona o dočasné ochraně cizinců v řízení řádně zahájeném podáním žádosti (rozsudek ze dne 25. 7. 2022, č. j. 59 A 45/2022-30).
41. Mezi účastníky se jeví shoda na právních východiscích, tedy samostatné úpravě pravidel pro udělení dočasné ochrany za účelem sloučení rodiny podle § 51 zákona o dočasné ochraně cizinců. Z něho vyplývá, že manželství zakládající nárok na sloučení rodiny muselo trvat v době, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující poskytnutí dočasné ochrany. Obdobně čl. 15 směrnice o dočasné ochraně stanoví, že rodina musela existovat již v zemi původu a musela být rozdělena z důvodů souvisejících s hromadným přílivem vysídlených osob. Podobně je formulován čl. 2 odst. 4 rozhodnutí Rady či bod 11 odůvodnění rozhodnutí Rady. Stejnou podmínku trvalého soužití v době, kdy došlo k událostem vedoucím k hromadnému přílivu vysídlených osob, obsahuje i § 52 zákona o dočasné ochraně cizinců, upravující udělení dočasné ochrany z důvodu hodného zvláštního zřetele.
42. Krajský soud sdílí názor žalovaného, že vztaženo na skutkové okolnosti projednávané věci, žalobkyně tyto podmínky zjevně nesplňovala. K seznámení i sezdání s jejím současným manželem došlo až po vypuknutí invaze na Ukrajinu. Dle citovaného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci by však tento závěr měl být vysloven v samostatném rozhodnutí.
43. Nicméně skutkové okolnosti výše zmíněného rozsudku nejsou zcela přenositelné na projednávanou věc. Dle něj totiž doložil žalobce čestné prohlášení družky, že s ním žila v době, kdy nastaly skutečnosti odůvodňující poskytnutí dočasné ochrany, a datovou stránku jejího cestovního pasu s razítkem prokazujícím udělení dočasné ochrany. Žalobkyně v nynější věci pouze přiložila k formuláři oddací list z roku 2023 a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích, věnující se dočasné ochraně za účelem sloučení

rodiny. V žalobě sice uvádí, že svou žádost o dočasnou ochranu podala s odůvodněním, že spolu se svým manželem žádají o dočasnou ochranu za účelem sloučení rodiny, toto sdělení však není patrné ani z formuláře ani ze spisového materiálu. Lze proto souhlasit s názorem žalovaného, že sloučení rodiny jako důvod udělení dočasné ochrany není z žádosti zřejmý. Kdyby žalobkyně doložila obdobné listiny prokazující splnění podmínek podle § 51 zákona o dočasné ochraně cizinců, nemohl by správní orgán reagovat na její žádost prostým vyznačením nepřijatelnosti ve formuláři. V projednávané věci však žalobkyně tímto způsobem nepostupovala. Správní orgán tak ani nemohl přistoupit ke zvažování zásahu do práva na soukromý a rodinný život, na co žalobkyně také upozorňuje.

VI. Závěr a náklady řízení

44. Na základě výše uvedených úvah shledal soud žalobu důvodnou a zásah žalovaného spočívající ve vrácení žádosti žalobkyně pro nepřijatelnost byl nezákonný (§ 87 odst. 2 s. ř. s.). Jelikož následky tohoto nezákonného zásahu stále trvají, přikázal soud žalovanému, aby obnovil stav před zásahem. Žalovaný si tedy – přinejmenším v tomto konkrétním případě – osvojí závěr soudu, že žádost žalobkyně není nepřijatelná podle § 5 odst. 1 písm. d) lex Ukrajina, jelikož dočasná ochrana udělená jiným státem nepřijatelnost nynější žádosti nezakládá, ani podle § 3 lex Ukrajina, jak mylně do formuláře vyznačil.
45. Výrok o nákladech řízení se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla ve věci zcela úspěšná, náleží jí proto právo na náhradu nákladů řízení. Věc byla ze zákona osvobozena od soudního poplatku. Žalobkyni tak náleží náhrada nákladů za zastoupení obecným zmocněncem. Krajský soud za použití § 64 s. ř. s. aplikoval § 151 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád (dále „o. s. ř.“). Zvláštním právním předpisem je v této souvislosti vyhláška č. 254/2015 Sb. Výši paušální náhrady určil soud podle § 2 odst. 3 cit. vyhlášky ve výši 600 Kč za dva úkony (převzetí, sepsí a podání žaloby). Přiměřená lhůta ke splnění povinnosti byla určena podle § 160 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 11. července 2024

Zuzana Bystřická v.r.
předsedkyně senátu